

ОТТОМАНСКАТА КОНСТИТУЦІЯ,

ПРОВЪЗГЛАСЕНА

на 7 зилхидже 1293 (11^{/23} Декемврій 1876).

Въ печатницата на Вѣстникъ *Хакикатъ*
ЦАРИГРАДЪ
1876.

ХАТЪ

На Негово Императорско Величество Султана, за провъзгласеніето на *Оттоманската Конституція*.

Славный ми Везирьо Митхатъ Шапа !

Могуществото на нашата Имперія са намираще преди време западнѣло; външниятъ въпросъ не бѣхъ причина на това, нъ отклоненіето отъ правыя пътъ въ управленіето на вътрѣшнытъ работы, и свръскытъ които обвързуватъ довѣріето на подданицитъ къмъ властѣта са бѣхъ разслабили.

За това, Августѣйшыйтъ ми Баща, покойныйтъ Султанъ-Абдул-Меджидъ бѣше провъзгласилъ, като начало за реформы, танзимата който оздравяваше съобразно съ свлщеннытъ предписанія на Шеріята, живота, имота и честѣта на всички.

Но спасителнытъ слѣдствія на *Танзимата* Държавата е могла до сега да са удържи въ пътя на здравината и ный смы сполучили да основемъ и да провъзгласимъ днесъ тая Конституція, която е слѣдствіе на свободно исказанытъ мысли и мнѣнія.

Длѣжень съмъ, въ тол благополученъ день да поменъ, съ едно съвсѣмъ особно благоговѣніе, за памѣгъта и за желаніето на Августѣйшыя Ми Баща, който е былъ сматренъ праведно за прѣродитель на Имперіята.

Не са съмнѣвамъ че той самъ бы възобновилъ конституціоналната епоха въ които ще влѣземъ днесъ ако времето и основаніето на *Танзимата* бѣхъ были свойственны на потребытъ на Нашытъ времена, нъ Провидѣніето е было запазило за Нашето царуваніе грижѣта да испълни това благополучно преобразование което е върховното поручителство за благоденствіето на нашытъ народы. Благодаръ на Бога за гдѣто съмъ можилъ да станъ орадѣ на това.

Очевидно бѣше че началото на Нашето Правителство бѣше достигнѣло да стане несъмнѣство съ послѣдователнытъ измѣненія които бѣхъ введени въ вътрѣшното ни управление и съ

КОНСТИТУЦІЯ

ПРОВЪЗГЛАСЕНА

на 7 зилхидже 1293 (11²³ декемврія 1876).

ЗА ОТТОМАНСКАТА ИМПЕРІЯ.

Членъ 1-ый.

Оттоманската Имперія обнема днешнитѣ страны и притѣжанія и привилегированитѣ области.

Тя образува едно цѣло нераздѣлимо, отъ което никоя часть не може никога да са отцѣпи по каквато и да е причина.

Членъ 2-ый.

Цариградъ е столицата на Оттоманската Имперія.

Тоя градъ не притѣжава, по исключеніе отъ друзитѣ градове на имперіята, никоя привилегія, никоя нему собствена свобода отъ повинности.

Членъ 3-ый.

Высоката Оттоманска господарность която съединява въ лицето на Владѣтеля высшя *Калифатъ* на Исламизма, принадлежи на старшя отъ князоветѣ на Османската династія, съобразно съ правилата установлены изъ *древле*.

Членъ 4-ый.

Негово Величество Султанътъ е, споредъ титлата си на върховенъ Калифъ, покровитель на мусуланската религія.

Той е Владѣтель и ПАДИШАХЪ на сичкытъ Оттоманы;

Членъ 5-ый.

Негово Величество Султанътъ е безотговоренъ; Неговото лице е свещенно.

Членъ 6-ый.

Свободата на членовѣтъ на Императорскѣта Оттоманска династія, тѣхнытъ личны имущества, движимы и недвижимы, тѣхното жалованіе презъ сичкы имъ животь, сѣ подъ всеобща гаранція.

Членъ 7-ый.

Негово Величество Султанътъ себи въ числото на своитѣ владѣтелни права слѣдующытъ преимущества:

Той именува и престава Министрытъ; раздава степенитѣ, службытъ и знаковѣтъ на орденитѣ си; той дава инвеститурата на началницытъ на привилегированытъ области, въ формитѣ опредѣлены отъ привилегіитѣ които имъ сѣ устъпены; той съче монетата: неговото име сѣ поменува въ джаміитѣ въ публичнытъ молитвы; той заключа трактаты съ силытъ: той обѣвява война, и той прави миръ: той управлява сухопѣтнытъ и морскы войскы, и заповѣда военнытъ движенія; той заповѣда исполненіето на предписаніята на *Шеріята* (Свещенны законъ) и на законитѣ; той прави правилницытъ на общенародното управление; той отлага или измѣнува наказаніята произнесены отъ криминальнытъ съдовища; той свиква и продължава Главното Събраніе; той распуща, ако съди за нужно, Камарата на представителитѣ, като заповѣда да сѣ пристѣпни до ново избираніе на представители.

ЗА ОБЩЕНАРОДНОТО ПРАВО НА ОТТОМАНЫТѢ.

Членъ 8-ый.

Сичкытъ поданицы на имперіята безъ различіе сѣ наричатъ Оттоманы, каквато религія и да исповѣдаютъ.

Качеството на Оттоманитѣ сѣ придобыва и загубва споредъ опредѣленытъ отъ закона случаи.

Членъ 9-ый.

Сичкытъ Оттоманы сѣ ползвать отъ лична свобода, съ условіе да не докачатъ свободата на другито.

Членъ 10-ый.

Личната свобода е безусловно ненасилвана.

Никой и подъ никакъвъ предлогъ не може да сѣ подложи на каквото да е наказаніе, освѣтъ въ опредѣленытъ отъ закона случаи и споредъ начинитѣ които той предписва.

Членъ 11-ый.

Исламизмътъ е религіята на Държавата.

При сичкото назеніе на този принципъ, Държавата покровителствова свободното извършваніе на сичкытъ богослуженія припознаты въ Имперіята и поддържа религіознытъ привилегіи даруваны на разнытъ общины, съ условіе да не става докѣченіе на общественныя редъ и на добрытъ нравы.

Членъ 12-ый.

Печатътъ е свободенъ въ предѣлытъ начертаны отъ закона.

Членъ 13-ый.

Оттоманитѣ иматъ преимуществото да образувать търговскы, промышленны и земледѣлческы общества, въ предѣлытъ означены отъ законитѣ и отъ правилата.

Членъ 14-ый.

Едно или по-много лица отъ оттоманска подданность иматъ право да представятъ прошенія на надлежното началство за претѣвнанія на законитѣ или на постановленіята, извършены или въ лична тѣхна повреда, или въ повреда на общественныя интересъ:

могатъ тоже да отправятъ, въ видъ на исканія, подписаны прошения до Оттоманското Главно Сѣбраніе за да са оплачатъ отъ поведеніето на чиновницѣтъ на Държавата.

Членъ 13-ый.

Ученіето е свободно.

Сѣкый Оттоманинъ може да дава публичны или частны уроцы съ условіе да са съобразява съ законитѣ.

Членъ 16-ый.

Сичкитѣ училища са намѣрватъ подъ надзора на Държавата.

Ще са размысли за средства сгодны за еднообразіето и уредата на ученіето давано на сичкитѣ Оттоманы; но нема да става доказаніе на религіозното ученіе на разнитѣ общини.

Членъ 17-ый.

Сичкитѣ Оттоманы сѣ равны предъ закона.

Тѣ иматъ смѣтитѣ права и смѣтитѣ обизанности къмъ мѣстото, освѣтъ тѣзи които са относятъ до религіята.

Членъ 18-ый.

Приеманіето на публичны службы има за условіе знаянето на турскый езикъ, който е официалныйтъ езикъ на Държавата.

Членъ 19-ый.

Сичкитѣ Оттоманы биватъ приеты на служба споредъ дарованіята, достоинството и способността си.

Членъ 20-ый.

Опредѣленъето и расхвърлянето на даноцитѣ става съгласно съ нарочитѣтъ законы и постановленія, съразмѣрно съ имота на сѣкый податный.

Членъ 21-ый.

Движимото и недвижимото притежаніе, правилно доказано, е оздравено.

Никое отчужденіе отъ недвижимъ имотъ не може да стане освѣтъ по причина на обща полза, достаточна доказана, и сръщо предварително замлащанье, съгласно съ закона, на цѣната на отчуждаемый недвижимъ имотъ.

Членъ 22-ый.

Домътъ е ненасилованъ.

Началството не може да влѣзе силомъ въ дома на когото и да е, освѣтъ въ опредѣленитѣ отъ закона случаи.

Членъ 23-ый.

Никой не може да бѣде насилень да предстане предъ друго съдовище освѣтъ предъ надлежното съдовище споредъ закона на съдопроизводството който ще са обнародва.

Членъ 24-ый.

Конфискаціята на имотитѣ, ангаріята и джермето (наслѣствената глоба) сѣ запретины.

Отъ туй распореджанье са исключяватъ даноцитѣ които са зематъ законно въ военно време, и мѣркитѣ изнудены отъ военното положеніе.

Членъ 25-ый.

Никакво количество нары не може да са земе подъ видъ на данокъ, или такса, или подъ каквото друго име и да е, освѣтъ въ силата на единъ законъ.

Членъ 26-ый.

Мжкитѣ и испытаніята съ мжкы, подъ каквѣтъ образъ и да сѣ, сѣ съвршенно и безусловно запретины.

ЗА МИНИСТРЫТѢ.

Членъ 27-ый.

Негово Величество Султанътъ облича въ достоинството на Вели-

кий Везиръ и на Шейх-юл-Ислямъ, лицата, които високото му довъріе мысли за добро да призове на тѣзи достойнства.

Наименованіето на другитѣ министри става чрезъ императорско *ираде* (заповѣдь).

Членъ 28-ый.

Министерскійтъ Съвѣтъ са събира подъ председателството на Великия Везиръ.

Принадлежностите на Министерскія Съвѣтъ обясматъ сичкитѣ важны дѣла вътрѣшны или външны на Държавата.

Конто отъ неговитѣ рѣшенія потрѣба да са поднесжтъ на потвърденіето на Негово Величество Султана, тѣ ставатъ изпълнены чрезъ императорско *ираде*.

Членъ 29-ый.

Сѣкый начальникъ на едно министерско отдѣленіе управлява, въ предѣлитѣ на своитѣ принадлежности, дѣлата които са подъ вѣдомството до неговото отдѣленіе.

За тѣзи които излѣзватъ отъ тѣзи предѣлы, той са относил до Великия Везиръ.

Великыйтъ Везиръ зема потребнитѣ мѣрки за рапортытъ конто му са отиравени отъ началницитѣ на разнитѣ отдѣленія или като ги представи, ако е нужно, на Министерскія Съвѣтъ и послѣ ги поднася на императорското потвърдѣніе, или въ противенъ случай, като рѣшава той самъ, или като ги поднася на рѣшеніето на Негово Величество Султана.

Особенъ единъ правилникъ ще опредѣли разнитѣ тѣзи категории отъ дѣла за сѣко министерско отдѣленіе.

Членъ 30-ый.

Министритѣ сж отговорны за дѣлата и за дѣйствіята на своето правленіе.

Членъ 31-ый.

Ако единъ или по-много членове отъ Камарата на Представителитѣ поискатъ да представитѣ жалба противъ единъ министъръ споредъ отговорността му и за работы които Камарата има право да знае, исканіето въ което са съдържа жалбата са

подава на председателя, който я препроважда, въ три дни, на писалището натоварено въ силата на вътрѣшния правилникъ да испытва жалбитѣ и да рѣшава ако е умѣстно да я предложи на разискваніята на Камарата.

Рѣшеніето на писалището са зема по вышегласіе слѣдъ като са земитѣ потребнитѣ свѣдѣнія и са даджтъ изесненія отъ тегленія министъръ.

Ако писалището е на мнѣніе да подложи жалбата на Камарата, рапортътъ който съдържа туй рѣшеніе са прочита въ публично засѣданіе, и Камарата слѣдъ като чуе изесненіята на тегленія министъръ призованъ да са намѣри на засѣданіето, или на негова пълномощенъ, гласоподава по вышегласіе на двѣтъ трети на присѣдствующитѣ членове върху заключеніята на рапорта.

Въ случай на приеманьето на тѣзи заключенія, единъ адресъ въ който са иска да са тури подъ съдъ тегленыйтъ министъръ, са препроважда на Великия Везиръ, който го подлага на потвърденіето на Негово Величество Султана, и препроважданьето му предъ Върховното Съдловище става чрезъ императорско *ираде*.

Членъ 32-ый

Единъ нарочитъ законъ ще опредѣли съдопроизводството което ще са слѣдова при съденьето на Министритѣ.

Членъ 33-ый.

Не съществува никоя разлика между министритѣ и частнитѣ лица, колкото са касае до частны съдбы, и вънъ отъ тѣхнитѣ службы.

Таквызи съдбы са относятъ на обыкновенната юридикція.

Членъ 34-ый.

Министрътъ на когото подлаганьето подъ съдъ са е произнесло отъ обвинителната Камара на Върховното Съдловище, бива представенъ отъ длъжноститѣ си дори до когато са отърве отъ обвиненіето подигнатъ противъ него.

Членъ 35-ый.

Въ случай на отхвърлянето, чрезъ причинно гласоподаване на Камарата на Представителитъ, на едно закононачертаніе за приеманъето на което Министертъ мысли че е длъженъ да постоянствова, Негово Величество Султанътъ заповѣда, въ силата на Своитъ владѣтелски права, или измѣненіето на Министерството, или распуцанъето на Камарата на основаніе на ново избраніе на представителитъ въ опредѣленния отъ закона срокъ.

Членъ 36-ый.

Въ случай на нужда която не търпи отлаганье, ако Главното Събрание не е свикано, Министерството може да направи распоряженія въ видъ да предопази Държавата отъ опасность, или да оздрави общенародната безопасность.

Тѣзи распоряженія, потвърдени чрезъ императорско *ираде*, иматъ привременно сила на законъ, ако не съ противны на Конституціята.

Тъ трѣба да са подложатъ на Главното Събрание щомъ то са събере.

Членъ 37-ый.

Сѣкий министръ има право да присѣтствова въ засѣданіята на Сената, и на Камарата на Представителитъ, или да са представи въ тѣхъ чрезъ одного отъ по-горнитъ чиновницы на своето отдѣленіе.

Той има право да говори преди сѣкий другъ членъ на Камарата, който е былъ поискаль думата.

Членъ 38-ый.

Когато по слѣдствіе на едно рѣшеніе зето по вышегласіе, единъ министръ е призованъ да доде въ Камарата на Представителитъ за да достави изъясненія, той е длъженъ да отговори на отправенитъ нему питанія или като ся сви лично, или като о-гьлномоци единъ по-горенъ чиновникъ отъ Отдѣленіето си.

При сичко туй, той има право да отложи отговора си, ако го мысли нуждно, като поема отговорността на туй отлаганье.

ЗА ОБЩЕСТВЕННЫТЪ СЛУЖИТЕЛИ.

Членъ 39-ый.

Сичкитъ опредѣленія на разнитъ общественны службы ще ставатъ съгласно съ правилницитъ които ще означатъ условіята на достоинството и на способността изисквани за приеманъето на държавнитъ службы.

Сѣкий чиновникъ опредѣленъ по тѣзи условія не може да бѣде престанътъ или промѣненъ:

Ако не са докаже че неговото поведеніе оправдава законно преставанъето му;

Ако не е далъ оставката си, или еще ако неговото престапанье не е рѣшено отъ Правителството като необходимо.

Чиовницитъ които быхъ показали добро поведеніе и честность, тѣи и онѣзи на които престапанъето е было рѣшено отъ Правителството като необходимо, ще иматъ право или на провъзведеніе, или на пенсія, или на жалованіе въ привременното имъ престапанье, съгласно съ распоряженіята, които ще са опредѣлятъ отъ единъ нарочитъ правилникъ.

Членъ 40-ый.

Принадлежноститъ на различнитъ службы ще са опредѣлятъ чрезъ нарочиты правилници.

Сѣкий чиновникъ е отговоренъ въ предѣлитъ на своитъ принадлежности.

Членъ 41-ый.

Сѣкий чиновникъ е длъженъ да почита по-горния си; но послушаніето са длъжи на заповѣдитъ дадени въ предѣлитъ предписаны отъ закона.

За дѣла противны на закона, извиненіето че са е покориль на по-горния си не може да отърве отъ отговорность чиновника който ги е извършилъ.

ЗА ГЛАВНОТО СЪБРАНИЕ.

Членъ 42-ий.

Главното Събрание се съставя отъ двѣ Камары: Камарата на Възможитѣ или Сената и Камарата на Представителитѣ.

Членъ 43-ий.

Двѣтъ Камары се събиратъ на първий Ноемврій всякоя година: тѣ се отварятъ чрезъ императорско ираде.

Затварянето назначено за първий идущий Мартъ, става тоже по силата на императорско ираде.

Ни една отъ двѣтъ Камары не може да се събере въ друго време освѣнъ во времето когато заседава и другата Камера.

Членъ 44-ий.

Негово Величество [Султанътъ може, споредъ какъто изискуватъ обстоятелствата, да заповѣда отварянето на Камаритѣ прѣди урѣченото време, да скрати или да продължи времето на заседанията.

Членъ 45-ий.

Тържественното отваряне става въ присѣдствіето на Негово Величество Султана, било лично, било прѣдставенъ отъ Великия Везиръ и въ присѣдствіето на министритѣ и на членовѣтъ на двѣтъ Камары.

По отварянето се прочита едно [императорско слово което излага вътрѣшното положеніе на Имперіята и състояніето на външнитѣ ѣ сношенія презъ теченіето на миналата година, и което указва мѣркитѣ на които прицманіето за слѣдующата година се слѣди за нужно.

Членъ 46-ий.

Всичкитѣ членове на Главното Събрание даватъ клетва за да бѣждатъ вѣрны на Негово Величество Султана и на отечеството, да назятъ конституціята, да изпълняватъ посланието косто имъ е

повѣрено и да се въздържатъ отъ всякакво дѣло противно на тѣя длѣжности.

Закънаваніето става, за новитѣ членове, при отварянето на заседанията, въ присѣдствіето на Великия Везиръ, и подиръ отварянето, въ присѣдствіето на тѣхнитѣ прѣдсѣдатели, и въ публично заседание на Камарата отъ колто правятъ часть.

Членъ 47-ий.

Членовѣтъ на Главното Събрание сѣ свободны въ излаганіето на мнѣніята си и въ гласоподаваніята си.

Никой отъ тѣхъ не може да е свързанъ чрезъ наставленія или обѣщанія, нито повліянъ чрезъ заплашванія.

Той не може да бѣде прѣслѣдуванъ за мнѣніята или гласоподаваніята които е далъ во времето на разпекваніята на Камарата отъ която прави часть, освѣнъ ако е прѣстъпилъ вътрѣшния правилникъ на тая Камера, въ който случай, предписанитѣ въ него правилникъ распорежданія му се приспособяватъ.

Членъ 48-ий.

Велкой членъ отъ Главното Събрание, който, по безусловното вышегласіе на двѣтъ трети отъ Камарата отъ която прави часть, се обвини въ прѣдателство, въ домогваніе да наруши Конституціята, или въ грабителство, или който законно е былъ наказанъ на затворъ, или на заточеніе, пада отъ сенаторското си или представителско качество.

Съденіето и приснособеніето на наказаніето принадлежатъ на надлежното съдовище.

Членъ 49-ий.

Велкой членъ отъ Главното Събрание гласоподава лично.

Той има право да се въздържи въ времето на гласоподаваніето.

Членъ 50-ий.

Никой не може да бѣде въ сѣщото време членъ и на двѣтъ Камары.

Членъ 51-ый.

Никое разискуваніе не може да стане, въ едната или въ другата Камара, освѣнъ ако половината и още единъ отъ членове-тъ ѝ ся намѣрять събраши.

Вънъ отъ случантъ въ които ся изискува вышегласіето на двѣтъ трети, всякое рѣшеніе ся взима по безусловното вышегласіе на присѣдствующихтъ членове.

Въ случай на равноголасіе, гласътъ на прѣдсѣдателя наддѣлява.

Членъ 52-ый.

Всякое прошеніе относительно за частны интересы, подадено на едната или на другата Камара, ся отхвърля ако отъ прѣдирпа-ніята за които то дава поводъ ся докаже че тѣжителятъ не ся е отнесълъ испърво до общенароднытъ чиновницы до които про-шеніето ся отнася или до начальството отъ което зависять тыя чиновницы.

Членъ 53-ый.

Иницијативата за прѣдложеніето на единъ законъ или за измѣ-неніето на единъ съществующъ законъ принадлежи на Мини-стерството.

Сената и Камарата на Прѣдставителитѣ могатъ тоже да по-искать единъ новъ законъ или измѣненіето на единъ съществу-ющъ законъ за прѣдмѣты които съ въ тѣхнытъ принадлежности.

Въ послѣдныя тоя случай, прошеніето ся поднася отъ Великыя Везирь на Негово Величество Султана и ако трѣбува, Державныя Съвѣтъ быва патоваренъ, чрѣзь едно Императорско *Ираде*, да приготви закононачертаніето което е прѣдмѣтъ на прѣдложеніе-то, споредъ свѣденіята и разясненіята които ще даде надлѣжното отдѣленіе.

Членъ 54-ый.

Закононачертаніята които изработва Державныя Съвѣтъ, ся поднасятъ първо на Камарата на Прѣдставителитѣ, а послѣ на Сената.

Тыя закононачертанія имать сила на законъ само когато, слѣдъ като ся приемътъ и отъ двѣтъ Камары, тѣ ся подтвърдятъ чрѣзь Императорско *Ираде*.

Всяко закононачертаніе конечно отхвърлено отъ едната отъ двѣ-тъ Камары, не може да ся поднесе на ново разискуванье въ про-дълженіе на същыя засѣдателенъ періодъ.

Членъ 55-ый.

Не ся глѣда за пріето онова закононачертаніе за което не ся е гласоподавало послѣдственно отъ Камарата на Прѣдставителитѣ и отъ Сената, по вышегласіе, и членъ по членъ, и ако цѣлото закононачертаніе не е намѣрило вышегласіе въ всякой отъ двѣтъ Камары.

Членъ 56-ый.

Съ исключеніе на Министрытъ, на тѣхнытъ иълиномощны и на повыканытъ съ нарочно призованіе чиновницы, никой не може да ся введе въ едната или въ другата Камара, нито да ся допусне да направи нѣкакво съобщеніе, въ свое собствено име или като прѣдставникъ на единъ сборъ отъ лица.

Членъ 57-ый.

Разискуваніята на Камарытъ ставать на турскый языкъ. Закононачертаніята ся раздавать напечатаны прѣди опредѣ-ленныя за разискуваніето имъ день.

Членъ 58-ый.

Гласоподаваніето става: по изыкваніе по име; чрѣзь знакове на въшны изъвленія, или чрѣзь тайно жребенье.

Гласоподаваніето съ тайно жребеніе е подчинено на едно рѣше-ніе на Камарата зето по вышегласіето на присѣдствующихтъ членове.

Членъ 59-ый.

Вътрѣшната полиція на сѣка Камара ся извършва отъ прѣд-сѣдателя ѝ.

ЗА СЕНАТА.

Членъ 60-ый.

Председательтъ и членовѣтъ на Сената бивать наименованы на-право отъ Негово Величество Султана.

Числото на Сенаторытъ не може да надмине третята часть на членовѣтъ на Камарата на Представителитѣ.

Членъ 61-ый.

За да може нѣкой да бѣде наименованъ Сенаторъ, трѣба :

Да са е показаль чрѣзь дѣлата си, достоенъ за общенародното довѣріе или да е принесль отличны заслугы на Државата ;
Да е най-малко на четиридесять-годишенъ възраст.

Членъ 62-ый.

Сенаторытъ бивать наименованы пожизненно.

Сенаторското достоинство може да са даде на лица които временно не сж на служба, нъ които сж испънявали службы като министри, главны управители (валіи), команданты на военны тѣла, казаскери, посланпицы или пълномощны министри, патриарсы, хахамбашин, дивизионны генералы на сухопътна и морска вонска и, въобще, на лица които съединяватъ въ себе си изискванитѣ условіа.

Членовѣтъ отъ Сената, като са новикать, по тѣхно исканіе на други службы, изгубватъ сенаторското си качество.

Членъ 63-ый.

Едно количество отъ десять хиляди гроша са опредѣли за мѣсечна заплата на Сенатора.

Сенаторытъ който пріема отъ хазната нѣкоя каква да е заплата, има право само за да му са допълни количеството ако то е по-долу отъ десять хиляды гроша.

Ако туй количество е равно на Сенаторовата заплата или ако е по-горне отъ нея, той ще слѣдува да го пріема на пълно.

Членъ 64-ый.

Сенатытъ разгледва закононачертаніята или проектытъ за бюджета които му са препращать отъ Камарата на Представителитѣ.

Ако въ разгледуваніето на едно закононачертаніе Сената открие нѣкое распорѣждане противно на владѣтелнытъ права на Негово Величество Султана, на свободата, на Конституціята, на землената цѣлость на Имперіята, на вътрѣшната безопасность на страната, на защитата на отечеството или на добрыгѣ нравы, той го отхвърля копечно чрѣзь едно гласоподаваніе съ обясненіе на причинитѣ, или го проважда назадъ, съдружено съ забѣлжваніята си, на Камарата на Представителитѣ, като поиска да са поправи или измѣни въ смысла на тѣзи забѣлжванія.

Пріетитѣ отъ Сената закононачертанія носятъ одобреніто му и са прѣпращать на Великыя Везирь.

Сенатытъ разгледува прошеніята които му са прѣдставятъ ; той прѣвраща на Великыя Везирь оиѣзи отъ прошеніята които мысли че заслужватъ такова прѣпращаніе, като ги съдружява съ забѣлжваніята си.

ЗА КАМАРАТА НА ПРЕДСТАВИТЕЛИТѣ.

Членъ 65-ый.

Числото на Представителитѣ са опредѣля за по единъ Прѣдставителъ на петдесять хиляды души отъ мъжкый полъ, които принадлежять на Оттоманска народность.

Членъ 66-ый.

Избираніето става съ тайно жребеніе. Начинътъ за избираніето ще са нареди съ единъ особенъ законъ.

Членъ 67-ый.

Посланіето на Представителя е несвѣтнито съ общенароднытъ службы, съ исключеніе само на Министрытъ.

Всякой другъ общенароденъ чиновникъ, избранъ за Представитель, е свободенъ да приеме или да откаже, но ако приеме, трѣба да напусне службата си.

Членъ 68-ый

За Представители не могатъ да бъдатъ избрани:

- 1^о Онѣзи които не принадлежатъ на Оттоманска народностъ;
 - 2^о Онѣзи които, въ силата на особия въ дѣйствиѣ правилникъ са ползватъ отъ прѣимущества прѣязаны на иностранната служба която изпълняватъ;
 - 3^о Онѣзи които не знайтъ турскы;
 - 4^о Онѣзи които не са прѣминули тридесетъ години възрастъ;
 - 5^о Онѣзи които са намираатъ на работа при нѣкого;
 - 6^о Невъзстановенитъ несполнителни длъжници;
 - 7^о Онѣзи които явно сѫ надѣли отъ почетъ поради поведеніето си;
 - 8^о Онѣзи които сѫ поднадѣли подъ сѣдебно запрѣщеніе, до когато това запрѣщеніе не са дигне;
 - 9^о Онѣзи които не са ползватъ отъ гражданскитъ си права;
 - 10^о Онѣзи които претендиратъ че надѣжатъ на чуждестранна поданиостъ.
- Подиръ като са измине първийтъ періодъ отъ четири години, едно отъ условіята за да са избере нѣкой за Прѣдатель ще бѣде да знае да чете турскы и, колкото е възможно, да пише на този языкъ.

Членъ 69-ый.

Главнитъ избиранія на Представителитъ ставатъ въ сѣкы четири години.

Посланіето на всякой Прѣдатель трае само четири години; но той може да са избере изново.

Членъ 70-ый.

Главнитъ избиранія начнуватъ, пай-късно, четири мѣсеца прѣди първий Ноемврія, който е опрѣдѣлената дата за събираніето на Камарата.

Членъ 71-ый.

Всякой членъ отъ Камарата на Представителитъ прѣдставлява

всеобщността на Отоманитъ, а не исклучително окръжіето което го е наименовало.

Членъ 72-ый.

Избирателитъ са длъжны да избиратъ Прѣдательитъ си изъ между жителитъ на областта на която надѣжатъ.

Членъ 73-ый.

Въ случай на распуцаньето на Камаратъ чрезъ Царско *ираде*, главнитъ избиранія трѣба да начпятъ въ потребното време за да може Камарата да са събере изново, пай-късно, въ шесттъ мѣсеца отъ датата на распуцаньето и.

Членъ 74-ый.

Въ случай на смъртъ, на сѣдебно запрѣщеніе, на продължено отсъствие, на изгубване на прѣдательското качество, происхождаще отъ осъждане или отъ приеманьето на общенародна служба, пристѣпа са на замѣстеньето прѣдательско съобразно съ прѣдписаніята на избирателния законъ, и въ единъ срокъ такъвъ щото да може новийтъ Прѣдатель да изпълни посланіето си, пай-късно, въ слѣдующето годишно заседание.

Членъ 75-ый.

Посланіето на Прѣдательитъ избирани за да замѣтятъ едно праздно мѣсто, трае само до ближнитъ главни избиранія.

Членъ 76-ый.

На всякой Предатель ще са плаца отъ хазната двадесетъ хиляды гроша за всякое годишно заседание, както и нѣжнитъ му разноскы за отиванье и връщанье.

Цифрата на тия разноскы ще са опрѣдѣли съобразно съ распоряженіята на правилника който управлява нѣжнитъ обезщетенія които са плацатъ на общественитъ държавни чиновници и ще са смѣта по основа на петъ хиляды гроша мѣсечна заплата.

Членъ 77-ый.

Предсѣдательтъ и двамата подпредсѣдатели на Камарата на

Прѣдставителитѣ бивать избрани, отъ Негово Величество Султана, изъ между деветима кандидаты избрани отъ Камарата, по вышегласіе, отъ които трима за прѣдѣдателството, трима за първото подпрѣдѣдателство и трима за второто подпрѣдѣдателство.

Прѣдѣдательтъ и подпрѣдѣдательтъ бивать наименовани съ Царско *ираде*.

Членъ 78-ый.

Засѣданіята на Камарата на Прѣдставителитѣ съ публичны.

Камарата обаче може да са събере въ тайно събрание ако това са прѣдложи отъ Министрытъ, или отъ Прѣдѣдателя или отъ петнадесять членове и ако това прѣдложение са жреби въ тайно събрание.

Членъ 79-ый.

Никой Представитель презъ траянїето на засѣданіята не може да бѣде запрѣнъ или прѣслѣдуванъ, съ исключеніе когато са улови въ самото извършваніе на едно прѣстѣпленіе, освѣнъ чрѣзъ едно рѣшеніе изразено отъ вышегласіето на Камарата което да позволява прѣслѣдваніето.

Членъ 80-ый.

Камарата на Прѣдставителитѣ разискува закононачертаніята които ѱ са поднесены.

Тя прїима, поправка или отхвърля распореданіята относително до финанціитѣ или до Конституціята.

Тя испытва подробно главнытъ разноскы на Държавата които са съдържывать въ закона на бюджета, и опрѣдѣля количеството имъ заедно съ Министрытъ.

Тя опрѣдѣля еше, съгласно съ Министрытъ, вида, количеството и начина на разхвърляньето и на събираньето на доходытъ които съ опрѣдѣлены да посрѣщнѣтъ разноскытъ.

ЗА СЖДЕБНАТА ВЛАСТЬ.

Членъ 81-ый.

Наименованытъ съдници съобразно съ особныя законъ за тоя прѣдмѣтъ и снабдены съ единъ берать съ неизмѣнимы; нѣ тѣ могатъ да си дадѣтъ оставката.

Провзведеніето на съдницитъ въ іерархическыя редъ, прѣмѣстваніето имъ, туряньето имъ подъ пенсіа, сваланіето имъ въ случай на съдебно ослѣданіе, подлѣжѣтъ на распореданіята на същыя законъ.

Този законъ опрѣдѣля изискванытъ условія и качества за извършваніето на съдовническата служба или на другытъ службы отъ съдовныя редъ.

Членъ 82-ый.

Засѣданіята на всичкытъ съдовища съ публичны.

Обнародваніята на съденіята са позволява.

Обаче, въ назначенытъ отъ закона случаи, съдовището може да държи засѣданіето си тайно.

Членъ 83-ый.

Всякое лице, за интереса на защитата си, може да употреби прѣдъ съдовището дозволенытъ отъ закона срѣдства.

Членъ 84-ый.

Никое съдовище не може да са откаже, подъ каквато и да е причина, да съди една работа която е отъ неговата надлѣжность.

То не може нито да спре или отложи съденіето, подиръ като е заоченъ да непытса или изучва работата, освѣнъ ако тѣжителятъ са отрѣче отъ тѣженіето си.

При сичко туй, за наказателенъ прѣдмѣтъ, общенародното дѣйствіе слѣдува да става съобразно съ закона, и въ случай даже ако тѣжителя са е отрѣкълъ.

Членъ 85-ый.

Всякоя работа са съди отъ съдовището на което тя е надлѣжна.

Съдбытъ между частны лица и Държавата сж отъ надлъжностъ-та на редовнытъ съдовища.

Членъ 86-ый.

Въ съдовищата не може да са извършва никакво намисаніе.

Членъ 87-ый.

Работытъ които са отнасятъ до *Шеріята* са съдытъ отъ съдовищата на *Шеріята*; съденъето на гражданскытъ работи принадлежи на гражданскытъ съдовища.

Членъ 88-ый.

Разнытъ категоріи на съдовищата, надлъжността имъ, принадлежноститъ имъ и заплатытъ на съдницытъ са нареждатъ отъ законытъ.

Членъ 89-ый.

Освѣнъ рѣдовнытъ съдовища, не могатъ да са съставятъ подъ каквото и да е наименованіе извъредны Съдовища, нито комисіи за да съдытъ пѣкои особны работы.

Обаче третейскытъ съдъ и наименованіето на *лювеліи* сж позволени споредъ опредѣленытъ отъ закона формалности.

Членъ 90-ый.

Никой съдникъ не може заедно съ своята си служба да има и друга заплащана отъ Държавата.

Членъ 91-ый.

Ще са установилтъ царскы прокуроры за да извършуватъ общенародното дѣйствиє.

Тѣхнытъ принадлежности и іерархіята имъ ще са опредѣлѣтъ отъ закона.

ЗА ВЫСОКОТО СЪДОВИЩЕ.

Членъ 92-ый.

Высокоото съдовище е съставено отъ тридесетъ членове, отъ които десетъ Сенаторы, десетъ държавны съвѣтници и десетъ члена избрани изъ между прѣсѣдателитъ и членоветъ на Касаціонното съдовище и на апелативното.

Всичкытъ членове са опредѣлѣтъ съ жребеніе.

Высокоото съдовище са свиква когато потрѣба, чрѣзъ царско Ираде и са събира въ палата на Сената.

Неговытъ принадлежности сж да сжди:

Министрытъ ;

Прѣсѣдателя и членоветъ на Касаціонното съдовище ;

И всичкытъ другы лица обвинены въ оскърбленіе на Величеството или на покушеніе противъ безопасността на Държавата.

Членъ 93-ый.

Высокоото Съдовище са съставя отъ два Съвѣта : обвинителныя Съвѣтъ и съдителныя.

Обвинителнытъ Съвѣтъ быва съставенъ отъ деветъ члена опредѣлены съ жребеніе изъ между членоветъ на Высокоото Съдовище, отъ които тримата сж Сенаторы, трима Държавны Съвѣтници и три члена отъ Касаціонното Съдовище или отъ Апелативното Съдовище.

Членъ 94-ый.

Преиращаніето при Съдителныя Съвѣтъ са произнася отъ Обвинителныя Съвѣтъ, по вышегласіето на двѣтъ треты на членоветъ му.

Членоветъ които принадлежатъ на Обвинителныя Съвѣтъ не могатъ да земѣтъ участіе въ разискуваніята на Съдителныя Съвѣтъ.

Членъ 95-ый.

Съдителныя Съвѣтъ са съставя отъ двадесетъ и единъ членъ

отъ които седемь Сенаторы, седемь Държавны Свѣтници и седемь члена отъ Касаціонното Съдъвище или отъ Апелативното.

Той сѣди по вышгласіето на двѣтъ треты на членовѣтъ си и съобразно на дѣйствующиѣ законы, сѣдбытъ които му са прѣпращать отъ Обвинителныя Свѣтъ.

Рѣшеніята му не подлежатъ ни на Апелация, нито на Касація.

ЗА ФИНАНСЫТЪ.

Членъ 96-ый.

Никакъвъ данѣкъ за въ полза на Държавата не може да са установи, нито расхвърля, нито събира освѣнъ въ силата на единъ законъ.

Членъ 97-ый.

Бюджетътъ е законътъ който съдържа прѣдвиденыѣ доходы и разноска на Държавата.

Данѣцытъ въ полза на Държавата са управятъ отъ този законъ колкото за постановеніето имъ, за расхвърляніето имъ и за прибираніето имъ.

Членъ 98-ый.

Разискванъето и гласоподаваніето на закона на бюджета отъ Главното Събрание става членъ по членъ.

Присъединеныѣ таблицы които съдържатъ подробноститъ на доходытъ и на разноскайтъ, съ раздѣлены на отдѣленія, главы и членове, съобразно съ опрѣдѣленыя отъ правилницытъ образецъ.

За тѣзи таблицы са гласоподава на главы.

Членъ 99-ый.

Закононачертаніето на бюджета са поднася на Камарата на Прѣдставителитъ тосъ часъ подиръ отварніето на засѣданіята, за да стане възможно туреніето му въ дѣйствіе отъ начало на финансиалната година на която са отнася.

Членъ 100-ый.

Никаква разноска вѣнъ отъ бюджета не може да са направя съ държавныѣ доходы освѣнъ по силата на единъ законъ.

Членъ 101-ый.

Въ случай на крайна нужда причинена отъ извъредны обстоятва, министрытъ могатъ, въ отсъствіето на Главното Събрание, да изнайтърятъ, чрезъ императорско праде, нуждытъ срѣдства и да направятъ разноска непрѣдвидены отъ бюджета, съ условіе да лвятъ за тѣхъ на Главното Събрание чрѣзъ едно закононачертаніе, въ началото на най-ближпото му събрание.

Членъ 102-ый.

Бюджетътъ са опрѣдѣли съ гласоподаваніе за една година; той има законна сила само за годината на която са отнася.

Обаче, ако по сѣдствіе на извъредны обстоятелства, Камарата на Прѣдставителитъ са случи распуснѣта прѣди гласоподаванъето за бюджета, министрытъ могатъ, чрѣзъ едно рѣшеніе зѣто по силата на едно императорско праде, да приспособятъ бюджета на минллата година до ближното отварніе на засѣданіята, безъ да може привременното приспособеніе на тол бюджетъ да надмине срока на една година.

Членъ 103-ый.

Законътъ за конечното нарежданіе на бюджета указва на кое количество са вѣскачувать осмщественныѣ доходы и направеныѣ плащанія отъ доходытъ и разноскайтъ на годината на която тол законъ са отнася.

Образътъ му и раздѣленіята му трѣба да съ елщытъ каквыто съ образа и раздѣленіята на бюджета.

Членъ 104-ый.

Закононачертаніето за конечното нарежданіе е поднесено на Камарата на Прѣдставителитъ, най-късно, въ единъ срокъ отъ четыри години, отъ края на годината на която той съ отнася.

Членъ 105-ый.

Ще са установи единъ Съвѣтъ за Сметкитѣ, натоваренъ да испытыва дѣйствиата на сметководителитѣ на финанситѣ, както и годишнитѣ сметки съставени отъ разнитѣ министерскы отдѣленія.

Съвѣтътъ за Сметкитѣ ще отирава всякоя година на Камарата на Прѣдставителитѣ едно нарочно изложение косто да съдържа слѣдствието на дѣлата му, съдружено съ забѣлжваніята му.

На края на всякое тримѣсячіе, той ще прѣдстави на Негово Величество Султана, посредствомъ Великия Везиръ, едно изложение върху финанціалното положеніе.

Членъ 106-ый.

Съвѣтътъ на Сметкитѣ ще са състави отъ дванадесеть непромѣнны членове, наименованы чрѣзъ императорско *ирате*.

Никой отъ тѣхъ не може да са прѣстане безъ да са одобри чрѣзъ едно вышегласно рѣшеніе на Камарата на Прѣдставителитѣ обясненото предложеніе на прѣставаніето му.

Членъ 107-ый.

Изисканитѣ условія и качества за членовѣтъ на Съвѣта на Сметкитѣ, подробноститѣ на принадлежноститѣ имъ, приспособляемитѣ правила за въ случай на оставка, на замѣстніе, на провъзведеніе на чинъ и на полаганіе подъ пенсія, както и образуваніето на писалищата на Съвѣта, ще са опрѣдѣлѣтъ чрѣзъ единъ особитъ законъ.

ЗА УПРАВЛЕНІЕТО НА ОБЛАСТЫТѢ.

Членъ 108-ый.

Управленіето на областитѣ ще има за основа началото на разсрѣдоточеніето.

Подробноститѣ на това распорѣждане ще са опрѣдѣлѣтъ съ единъ законъ.

Членъ 109-ый.

Единъ особитъ законъ ще нареди върху по широки основы избиранието на управителнитѣ Съвѣты на Областитѣ (*Виладельти*) на Окръжията (*Санджаци*) и на Кантонитѣ (*Казити*), както и избиранието на Главния Съвѣтъ който са събира всякоя година въ съдалището на всякоя областъ.

Членъ 110-ый.

Принадлѣжноститѣ на Главния областенъ Съвѣтъ ще са опрѣдѣлѣтъ отъ сѣщия особитъ законъ и ще обематъ :

Правото да разискуватъ върху прѣдмѣты отъ общенародна полза, каквито сѣ установеніето на пътища и другы съобщителны срѣдства, нарежданіето на Касситѣ за земледѣлческый кредитъ, развитіето на промышленностьта, на търговіята и на земледѣліето, и распространеніето на общенародното просвѣщеніе ;

Правото за оплакуваніе при надлѣжнитѣ началства за да добьютъ поправянето на сторенитѣ дѣла или дѣйствія противу законитѣ и правилницитѣ, было въ расхвърленіето или прибиранието на даньцитѣ, было въ другъ нѣкоя прѣдмѣтъ.

Членъ 111-ый.

Ще има въ всякоя *Кааза* по единъ съвѣтъ за всякоя отъ различнитѣ общинны. Тоя съвѣтъ ще има да контролирува :

1-о Управленіето на доходитѣ на недвижимитѣ имоты или на вакувскыгъ посвященія, на които особитото назначеніе е опрѣдѣлено отъ нарочнитѣ расположенія на посветителитѣ, или отъ обычая.

2-о Употребеніето на фондовѣтъ или на имотитѣ, които сѣ назначены чрѣзъ завѣщаніе за челоуколюбивы или благодѣтелны дѣла ;

3-о Управленіето на сыраческытѣ фондове, съобразно съ особитыя правилникъ който управлява тоя прѣдмѣтъ.

Всякой Съвѣтъ ще са състави отъ членове избрани отъ общината която прѣдставя, съобразно съ особитытѣ правилници които ще са поставѣтъ.

Тѣзи съвѣты ще са подъ вѣдомството на мѣстнитѣ началства и на главнитѣ областны съвѣты.

Членъ 112-ый.

Общинскыѣ (муниципалны) работы ще са управлявать въ Цариградъ и въ Областитѣ, отъ общинскы Сьвѣты, избраны.

Нарежданіето на общинскыѣ сьвѣты, тѣхныѣ принадлежносты и начина за избираието на членоветѣ имъ ще са опрѣдѣлѣтъ съ особитѣ законъ.

РАЗНЫ РАСПОРЕЖДАНІЯ.

Членъ 113-ый.

Въ случай ако са забѣлѣжѣтъ дѣла или знакове такыва които да даватъ да са предвиждатъ размирія нѣйдѣ по земята на Имперіята, Императорското Правителство има право да ги провъзгласи въ обсадно положеніе.

Слѣдствіята отъ обсадното положеніе състоимтъ въ привременното спираніе на гражданскыѣ законы.

Начинѣтъ на управленіето на страныѣ които са подложѣтъ на управленіето на обсадното положеніе ще са нареди съ особитѣ законъ.

На Негово Величество Султана принадлежи исключителната власть да исплѣжда изъ земята на Имперіята оныя които, по слѣдствіе на достовѣрны, отъ полиціята събраны свѣдѣнія, са припознаимтъ за нарушители на безопасността на Державата.

Членъ 114-ый.

Първоначалното ученіе ще е задължително за всичкыѣ Оттоманы.

Подробноститѣ на приспособеніето му ще са опрѣдѣлѣтъ чрѣзъ особитѣ законъ.

Членъ 115-ый.

Никое распореджаніе на Конституціята не може, подъ какъвьто и да е прѣдлогъ да са спре или изостави.

Членъ 116-ый.

Въ случай на законно позната нужда, Конституціята може да са измѣни въ нѣкои отъ распореджаніята си. Това измѣненіе е подчинено на слѣдующыѣ условія:

Всякое прѣдложеніе за измѣненіе прѣдложено было отъ министерството, было отъ едната или отъ другата Камара, трѣба да са пиднесе испърво на разискуваніята на Камарата на Прѣдставителитѣ.

Ако прѣдложеніето е одобрено по вышегласіето на двѣтъ треты отъ членоветѣ на тая Камара, то ще са прѣирати на Сената.

Въ случай ако и Сената подобно приемеше прѣдложеното измѣненіе по вышегласіето на двѣтъ треты отъ Сенаторыѣтъ, то ще са поднесе на Негово Величество Султана за потвѣрденіе.

Ако са потвѣрди съ Императорско *ираде* то ще има сила на законъ.

Всякое распореджаніе на Конституціята, което става прѣдмѣтъ на едно прѣдложеніе за измѣненіе, слѣдува да има сила до когато прѣдложеніето, подирѣ като са разиска въ Камарыѣтъ, са потвѣрди отъ Императорско *ираде*.

Членъ 117-ый.

Тълкованіето на законыѣтъ принадлежи:

На Касаціонното съдовище, за гражданскыѣ и наказателныѣ законы;

На Державныя Сьвѣтъ, за управителныѣ законы;

И на Сената за распореджаніята на Конституціята.

Членъ 118-ый.

Всичкыѣ распореджанія на законыѣтъ, на правилницыѣтъ, на обычантѣ които сѣ по настолицему въ дѣйствиѣ, ще слѣдватъ да са приспособяватъ, до когато не бѣдѣтъ измѣнены или уничтожены чрѣзъ законы или правилницы.

Членъ 119-ый.

Привременныѣ наставленія отъ 10 Шеваль 1293 (¹⁰/₂₈ Октомврія 1876), относительно за Главиното Събраніе, ще прѣстанѣтъ да иматъ слѣдствіето си отъ като са затвори първогодишното за сѣданіе.